PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. október 19.[1]

C-558/15. sz. ügy

Alberto José Vieira de Azevedo,
Maria da Conceição Ferreira da Silva,
Carlos Manuel Ferreira Alves,
Rui Dinis Ferreira Alves,
Vítor José Ferreira Alves,
kontra
CED Portugal Unipessoal, Lda,
Instituto de Seguros de Portugal – Fundo de Garantia Automóvel

(a Tribunal da Relação do Porto [portói fellebbviteli bíróság, Portugália] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal — Gépjármű-felelősségbiztosítás — Kárrendezési megbízott — Biztosítóintézet — Perbeli képviseleti jogkör — Károsult felek — Lakóhely szerinti tagállam”

I – **Bevezetés**

1. 2007. október 17-én, egy spanyolországi autópályán közlekedési baleset történt, amelyben egy ember meghalt, egy másik pedig megsebesült. A gépjárművezető, aki portugál állampolgár, és egy Portugáliában bejegyzett vállalkozás alkalmazásában áll, elveszítette uralmát az említett vállalkozás használatában álló, bérelt jármű felett. A balesetet okozó járművet a tulajdonosa a spanyolországi székhelyű Helvetia Seguros vállalkozásnál biztosította, amelynek portugáliai képviselője a C. E. D. Portugal Unipessoal, Lda (a továbbiakban: C. E. D.). Az alapeljárás felperesei egyrészről a túlélő áldozat, másrészről a balesetben elhunyt személy jogutódjai.

2. Az alapeljárás felperesei az általuk a baleset során elszenvedett kár megtérítése iránt pert indítottak a portugál elsőfokú bíróság előtt a C. E. D. mint elsőrendű alperes és a Fundo de Garantia Automóvel mint másodrendű alperes ellen. A kereset többek között a C. E. D. és a Helvetia Seguros között létrejött képviseleti szerződésen alapult, azonban a bíróság megállapította a C. E. D. passzív perbeli legitimációjának hiányát, és a keresetet elutasította.

1 — Eredeti nyelv: francia.

3. Az alapeljárás felperesei fellebbezést nyújtottak be az említett ítélet ellen a kérdést előterjesztő bíróságnál. Ez utóbbi bíróság szerint nincs olyan nemzeti rendelkezés, amely egy másik tagállam területén tevékenységet végző biztosítóintézetek portugáliai képviselőit egyértelműen alperesi passzív legitimációval ruházná fel egy, a lakóhelyén kívül bekövetkezett közúti baleset – amelyben az ezen vállalkozások által biztosított jármű is érintett volt – áldozata [2] által portugál bíróság előtt indított kártérítési perben. Az említett bíróság arra is hivatkozott, hogy ebben a kérdésben mind a portugál ítélkezési gyakorlatban, mind a jogelméletben ellentétes álláspontok vannak.

4. A kérdést előterjesztő bíróság azt is megjegyzi, hogy az Európai Unió tagállamainak valamelyikében székhellyel rendelkező biztosítóintézetek azon kötelezettsége, hogy képviselőt nevezzenek ki az összes többi tagállamban, a tagállamok gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó jogszabályainak közelítéséről, valamint a Tanács 73/239/EGK és 88/357/EGK irányelveinek módosításáról szóló, 2000. május 16-i 2000/26/EK európai parlamenti és tanácsi irányelven (negyedik gépjármű-biztosítási irányelv) alapul. [3]

5. A 2000/26 irányelv 4. cikkének (4) bekezdése ugyanis kimondja, hogy „[a] kárrendezési megbízott a kárigényre vonatkozó minden olyan információt összegyűjt, amely a károk rendezésével kapcsolatban szükséges, és minden szükséges intézkedést megtesz a károk rendezésének megtárgyalására. A kárrendezési megbízott kinevezésének követelménye nem korlátozza a károsult fél vagy biztosítóintézet jogát, hogy bírósági eljárást indítson közvetlenül a balesetet okozó személy vagy annak biztosítóintézete ellen”.

6. A 2000/26 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése előírja, hogy „[a] kárrendezési megbízottaknak elegendő jogkörrel kell rendelkezniük ahhoz, hogy az 1. cikkben említett esetekben képviseljék a biztosítóintézetet a károsult felekkel szemben, és hogy kárigényeiket teljes mértékben rendezzék. Képesnek kell lenniük arra, hogy az ügyeket a károsult fél lakóhelye szerinti tagállam hivatalos nyelvén (nyelvein) vizsgálják.”

7. A gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó 72/166/EGK, 84/5/EGK, 88/357/EGK és 90/232/EGK tanácsi irányelv, valamint a 2000/26/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/14/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2005/14 irányelv [4]) módosította a 2000/26 irányelv 4. cikkének (8) bekezdését, amely kifejti, hogy „[a] kárrendezési megbízott kijelölése önmagában nem jelenti az [életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosításra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1992. június 18-i] 92/49/EGK irányelv [harmadik nem életbiztosítási irányelv] 1. cikkének b) pontjában meghatározott új fióktelep megnyitását, és a kárrendezési megbízott nem tekinthető a 88/357/EGK irányelv 2. cikkének c) pontja szerinti telephelynek, vagy […] a 44/2001 rendelet szerinti telephelynek”.

2 — Noha az iratokból nem derül ki egyértelműen a nemzeti jogi háttér, a kérdést előterjesztő bíróság rámutat, hogy az alapügyben releváns és alkalmazandó rendelkezés a 72-A/2003. sz. Decreto-Lei-jel módosított, a kötelező gépjármű-biztosításról szóló, 1985. december 31-i 522/85. sz. törvényrendelet (a továbbiakban: 522/85. sz. módosított törvényrendelet) 43. cikke. E rendelkezés arra kötelezi a Portugáliában és más tagállamban székhellyel rendelkező biztosítóintézeteket, valamint azok portugáliai fióktelepeit, hogy a többi tagállam mindegyikében megbízottat jelöljenek ki, „akinek a károsult lakóhelye szerinti országban, a károsult lakóhelyétől eltérő államban bekövetkezett baleset kárrendezése a feladata” (az 522/85. sz. módosított törvényrendelet 43. cikkének (1) bekezdése). Meghatározza azokat a kötelezettségeket is, amelyeket az említett megbízottnak teljesítenie kell, és előírja, hogy e megbízottnak „elegendő jogkörrel kell rendelkezni[e] ahhoz, hogy […] képviselj[e] a biztosítóintézetet a károsult felekkel szemben, és hogy kárigényeiket teljes mértékben rendezz[e]” (az 522/85. sz. módosított törvényrendelet 43. cikkének (3) bekezdése), továbbá e képviselő a „kárigényre vonatkozó minden olyan információt összegyűjt, amely a károk rendezésével kapcsolatban szükséges, és minden szükséges intézkedést megtesz a károk rendezésének megtárgyalására” (az 522/85. sz. módosított törvényrendelet 43. cikkének (4) bekezdése).
Noha nem a Bíróság feladata annak meghatározása, hogy mely nemzeti jogot kell az alapeljárásban alkalmazni, meg kell állapítani, hogy az 522/85. sz. módosított törvényrendelet 43. cikke (3) bekezdésének célja, amint arra a 2000/26 irányelv (15) preambulumbekezdése is felhív, a *más tagállamok területén tartózkodó* képviselők, a Portugáliában székhellyel vagy fiókteleppel rendelkező biztosítóintézetek jogállásának szabályozása. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem bevonja a spanyolországi székhelyű biztosítóintézet által a kárrendezéssel Portugáliában megbízott képviselőt. A kérdést előterjesztő bíróság nem említ olyan rendelkezést, amely konkrétan meghatározza a portugál területen tartózkodó képviselők jogállását és megbízásának terjedelmét.

3 — HL 2000. L 181., 65. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 3. kötet, 331. o.

4 — HL 2005. L 149., 14. o.

8. Önmagában a 2000/26 irányelv olvasata nem segíti a bíróságot abban, hogy eldöntse az előtte folyamatban lévő jogvitát anélkül, hogy a Bíróság meghatározná az „elegendő jogkör” fogalmát, amellyel a kárrendezési megbízottaknak rendelkezniük kell, mivel ez a fogalom nem elég egyértelmű annak eldöntéséhez, hogy magában foglalja-e a közúti balesetek áldozatainak azon jogát is, hogy az említett képviselővel szemben közvetlenül indítsanak eljárást a lakóhelyük szerinti bíróság előtt.

9. A Tribunal da Relação do Porto (portói fellebbviteli bíróság, Portugália), mivel nehézségei merültek fel az uniós jog értelmezésével kapcsolatban, az eljárás felfüggesztése mellett döntött, és a Bíróság Hivatalához 2015. november 2-án beérkezett határozatával a következő kérdéseket terjesztette előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé:

„1. A [2005/14 irányelvvel a 2000/26 irányelvbe beillesztett (16a) preambulumbekezdés] és [a 2000/26 irányelv] 4. cikk[ének] (4), (5) és (8) bekezdései[…] lehetővé teszik-e azon biztosítóintézet megbízottjának perelhetőségét, amely nem abban az országban működik, ahol a közlekedési baleset miatt kártérítés iránt keresetet indítanak valamely másik európai uniós országban kötött kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás alapján?

2. A kérdésre adandó igenlő válasz esetén, a képviselő perelhetőségének említett lehetősége a képviseletre vonatkozó azon megbízás konkrét feltételeitől függ-e, amely az említett képviselőt a biztosítóintézethez köti?”

10. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel kapcsolatban írásbeli észrevételt nyújtott be a Fundo de Garantia Automóvel, a Portugál Köztársaság és az Európai Bizottság.

II – **Jogi elemzés**

11. Mi a jelentése annak a rendelkezésnek, mely szerint a kárrendezési megbízottaknak a 2000/26 irányelv értelmében „elegendő jogkörrel kell rendelkezniük ahhoz, hogy […] képviseljék a biztosítóintézetet a károsult felekkel szemben, és hogy kárigényeiket teljes mértékben rendezzék”[5]? Az uniós jogalkotó így kívánt ebben a rendelkezésben az ezen irányelv hatálya alá tartozó áldozatok számára közvetlen eljárás indítására lehetőséget biztosítani a lakóhelyük szerinti bíróság előtt? Ez a kérdést előterjesztő bíróság által feltett előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések legfőbb jogi problematikája, e kérdéseket együttesen vizsgálom majd.

12. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint az uniós jogi rendelkezések értelmezésénél nemcsak a rendelkezés megfogalmazását, hanem a szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek a részét képezi.[6] Először a kárrendezési megbízottnak a 2000/26 és 2005/14 irányelvben meghatározott jogállását elemzem majd. Másodszor, a szövegelemzéseket a tágabb összefüggések, a célok és a szóban forgó szabályozás rendszerének elemzésével kell kiegészíteni.

5 — A 2000/26 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése.

6 — Lásd: 2015. március 26-i Litaksa-ítélet (C-556/13, EU:C:2015:202, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

A – *A kárrendezési megbízott a 2000/26 irányelvben és a 2005/14 irányelvben*

13. Európában a gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó szabályozás nem egy nap alatt jött létre, amint azt az irányelvek sora is tanúsítja, amelyek a jogalkotó aggodalmainak alakulása szerint kerültek elfogadásra.[7] A kárrendezési megbízott intézményének létrehozására a 2000/26 irányelv, vagyis az e tárgyban született negyedik irányelv elfogadásáig kellett várni.

14. Ezen irányelv célja, hogy a korábbi irányelvek hiányosságait pótolja[8] oly módon, hogy „különleges intézkedéseket állapít[…] meg a balesetből származó bármilyen anyagi kár vagy sérülés tekintetében kártérítésre jogosult károsult felekre vonatkozóan, ha a baleset nem a károsult fél lakóhelye szerinti tagállamban történt, és olyan gépjármű okozta, amely egy tagállamban rendelkezik biztosítással, és amelyet általában egy tagállamban tartanak üzemben”[9]. E célból valamennyi biztosítóintézet szabadon jelöl ki kárrendezési megbízottat[10] minden olyan tagállamban, mely különbözik attól, ahol hivatalos működési engedélyét megkapta. A kárrendezési megbízott felelős a kárigények rendezéséért, a kinevezése helye szerinti tagállamban honos vagy oda kiküldött személy, akinek a feladata a kárigények kezelése és rendezése.[11] Ennek érdekében a kárigényre vonatkozó minden szükséges információt összegyűjt, és megtesz minden szükséges intézkedést a károk rendezésének megtárgyalására,[12] és elegendő jogkörrel rendelkezik ahhoz, hogy képviselje a biztosítóintézetet a károsult felekkel szemben, és hogy kárigényeiket *teljes mértékben* rendezze.[13]

15. Ugyanakkor az uniós jogalkotó úgy ítélte meg, hogy „[a] kárrendezési megbízott kinevezésének követelménye *nem korlátozza* a károsult fél vagy a biztosítóintézete jogát, hogy bírósági eljárást indítson közvetlenül a balesetet okozó személy vagy annak biztosítóintézete ellen”[14]. Ez a pontosítás értelmetlen lett volna, ha a jogalkotó nem gondolta volna úgy, hogy magával a kárrendezési megbízottal szemben is jogi eljárás indítható.

16. Végül, a jogalkotó azt is egyértelművé tette, hogy a kárrendezési megbízott kijelölése önmagában nem jelenti a 92/49/EGK irányelv 1. cikke b) pontjának értelmében vett új fiók megnyitását,[15] és a kárrendezési megbízott nem tekinthető telephelynek[16] sem.

17. A kárrendezési megbízott felelőssége, feladatai és kötelezettségei változatlanok maradtak a csupán kodifikációs irányelvnek minősülő 2007/103 irányelvben.[17] Ez azt jelenti, hogy ez az irányelv egyáltalán nem pontosítja a szövegben az „elegendő jogkör” fogalmát,[18] és a jogalkotó nem foglalt egyértelműen állást abban a kérdésben (bár nem is zárta ki), hogy a nemzeti területen kívül bekövetkezett balesetben kárt szenvedett személyek indíthatnak-e eljárást közvetlenül a kárrendezési megbízottal szemben a lakóhelyük szerinti bíróság előtt. A Bíróság azon megállapítása a 2009/103 irányelv 21. cikkének

7 — Emlékeztetőül, az első irányelv a tagállamok gépjármű-felelősségbiztosításra és a biztosítási kötelezettség ellenőrzésére vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1972. április 24-i 72/166/EGK tanácsi irányelv (HL 1972. L 103., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 13. o.) volt. Ezt követte az 1983. december 30-i 84/5/EGK második tanácsi irányelv (HL 1984. L 8., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 3. o.), majd az 1990. május 14-i 90/232/EGK harmadik tanácsi irányelv (HL 1990. L 129., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 249. o.) és a 2000/26 irányelv. Ezeket az irányelveket többek között a 2005/14 irányelv módosította, mielőtt a gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 263., 11. o., a továbbiakban: 2009/103 irányelv) egységes szerkezetbe foglalta őket.

8 — Lásd a 2000/26 irányelv (8) preambulumbekezdését.

9 — Lásd a 2000/26 irányelv 1. cikkét. Lásd még a 2000/26 irányelv (11) preambulumbekezdését.

10 — A kárrendezési megbízott szabad kiválasztását a 2000/26 irányelv 1. cikkének (2) bekezdése biztosítja.

11 — A 2000/26 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése.

12 — A 2000/26 irányelv 4. cikkének (4) bekezdése. Lásd még a 2000/26 irányelv (15) bekezdését.

13 — A 2000/26 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése.

14 — A 2000/26 irányelv 4. cikkének (4) bekezdése. Kiemelés tőlem.

15 — A 92/49 irányelv 1. cikkének b) pontja értelmében (lásd a 2000/26 irányelv 4. cikkének (8) bekezdését).

16 — Lásd a 2000/26 irányelv 2005/14 irányelvvel módosított 4. cikkének (8) bekezdését.

17 — Lásd a 2009/103 irányelv (34)–(40), (43), (47) és (50) preambulumbekezdését. Meg kell jegyeznem, hogy a 2000/26 irányelv 4. cikkének tartalmát csak újraszerkesztette, és két külön cikkre osztotta a 2009/13 irányelv.

18 — A 2000/26 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése és a 2009/103 irányelv 21. cikkének (5) bekezdése értelmében.

(5) bekezdésével kapcsolatban, mely szerint „e rendelkezés, amely tehát e képviselet céljait határozza meg, nem pontosítja az e tekintetben biztosított elegendő jogkörök pontos terjedelmét”[19], tehát teljes mértékben alkalmazható a 2000/26 irányelv 4. cikkének (5) bekezdésére. Át kell tehát térni az összefüggésekre és a célokra vonatkozó, valamint a rendszertani elemzésre.

B – *Az összefüggésekre és a célokra vonatkozó, valamint a rendszertani elemzés*

18. A 2000/26 irányelv szövegének elemzése rávilágított, hogy a kárrendezési megbízott „elegendő jogköreit” oly módon kell meghatározni, amely révén elláthatja a két rábízott alapvető feladatot, vagyis, hogy „képviselj[e] a biztosítóintézetet a károsult felekkel szemben”, és hogy „kárigényeiket *teljes mértékben* rendezz[e]”[20]. A 2000/26 irányelv ilyen szóról szóra történő bemutatása ugyanakkor nem lehet teljes, ha nem vesszük figyelembe az irányelv preambulumbekezdéseiben található magyarázatokat.

19. Így az uniós jogalkotó rámutatott, hogy „sem az egyedi esetekben alkalmazandó anyagi jog, sem a joghatóság kérdését nem befolyásolja” a kárrendezési megbízott alkalmazása.[21] Az alkalmazandó anyagi jogra és a bíróságok hatásköreire vonatkozó e pontosítás arra enged következtetni, hogy e meghatalmazott egyféle ítélkező szerepet tölthet be. Ugyanezen gondolatmenet mentén a jogalkotó azt is pontosította, hogy e kárrendezési megbízott tevékenysége „nem elegendő ahhoz, hogy a joghatóság a károsult fél lakóhelye szerinti tagállam bíróságára szálljon át, ha a joghatóság átruházásáról szóló nemzetközi magánjog szabályai nem így rendelkeznek”[22]. Így a kárrendezési megbízott részvétele az esetleges bírói eljárásokban egyáltalán nem kizárt.

20. A jogalkotó által a kárrendezési megbízott eljárásának a hatásköri szabályok meghatározására és a nemzetközi magánjogra kifejtett esetleges hatásaival kapcsolatosan tett óvintézkedéseivel párhuzamosan, az áldozatok jogosultságot nyertek arra, hogy közvetlenül a másik tagállam területén székhellyel rendelkező biztosítóintézetekkel szemben indítsanak eljárást. Márpedig ez a közvetlen kereseti jog nem a kár bírósági rendezése felé vezető egyetlen lehetőségként jelenik meg, csupán „*logikus kiegészítése* az [említett képviselő] kijelölésének, emellett […] *javítja* a […] károsult fele[k] *jogi helyzetét*”[23] . Másfelől az irányelv preambuluma a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet[24] elfogadását követően kiegészült a (16a) preambulumbekezdéssel,[25] amelynek értelmében az említett rendelet 9. cikke (1) bekezdésének b) pontjával összefüggésben lévő 11. cikkének (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az áldozatok a lakóhelyük szerinti tagállamban keresetet indíthatnak a felelősségbiztosítást nyújtó *biztosító ellen*. Főszabály szerint az áldozatok tehát a lakóhelyük szerinti tagállam bírósága előtt a biztosítóintézetek ellen is pert indíthatnak.

21. Az irányelv normatív rendelkezései és preambulumbekezdései alapján úgy tűnik, hogy a károsult felek akár közvetlenül a biztosítóintézettel, akár képviselőjével szemben jogosultak keresetet indítani, mivel az uniós jogalkotó mindkét eljárási lehetőséget nyitva hagyta.

22. Így a preambulumbekezdések olvasata nem sokat fed fel a 2000/26 irányelv belső logikájából. Ugyanakkor azt is meg kell vizsgálni, hogy közbenső következtetésem, amely ezen irányelv szó szerinti és rendszertani elemzésén alapul, nem ellentétes-e a követendő teleologikus értelmezéssel.

19 — 2013. október 10-i Spedition Welter ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650, 18. pont).

20 — A 2000/26 irányelv 4. cikkének (5) bekezdése. Kiemelés tőlem.

21 — A 2000/26 irányelv (13) preambulumbekezdése.

22 — A 2000/26 irányelv (16) preambulumbekezdése.

23 — A 2000/26 irányelv (14) preambulumbekezdése. Kiemelés tőlem.

24 — HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o., HL 2011. L 124., 47. o.

25 — A 2000/26 irányelvbe beillesztette a 2005/14 irányelv 5. cikke.

23. A 2000/26 irányelv célja, hogy biztosítsa a közúti balesetek áldozatai számára a hasonló bánásmódot, függetlenül attól, hogy a balesetek hol következnek be.[26] Ez azt is jelenti, hogy figyelembe kell venni azon helyzetek közötti objektív eltérést is, amelybe a balesetek áldozatai kerülnek a lakóhelyük szerinti tagállam területén kívül, annak érdekében, hogy ezáltal könnyebb legyen számukra a kárigényük rendezése.[27] A kárrendezés megkönnyítése a Bíróság szerint a kárrendezési megbízott elsődleges feladata.[28] E tekintetben a 2000/26 irányelvvel létrehozott rendszer például megköveteli, hogy az áldozatok a panaszukat a saját nyelvükön terjeszthessék az említett megbízott elé,[29] aki előtt a teljes előzetes kártérítési eljárás lefolytatható.

24. Kétségtelen, hogy a jogviták rendezésével megbízott képviselő „passzív legitimációja", azaz a „védelemre való képessége"[30] teljes egészében a 2000/26 irányelv célkitűzésének megvalósítását szolgálja. Ugyanis valamennyi „előzetes eljárást"[31] e megbízott előtt folytatják le az áldozatok, és arra is lehetőség van, hogy ő legyen az egyetlen közvetítőjük. Ennélfogva, a továbblépés következő szakasza logikusan annak megállapítása, hogy az áldozatok által a biztosítóintézet képviselőjével szemben előterjesztett keresetet a megfelelő személlyel szemben nyújtották be, annál is inkább, mivel ez utóbbi aktív szerepet tölt be a kártérítési eljárásban. Véleményem szerint a kárigények teljes körű rendezése, ami a 2000/26 szerint a kárrendezési megbízott feladata, megköveteli, hogy ez utóbbi a bírósági eljárásban is szerepet kapjon, méghozzá nem is akármilyet: az alperes szerepét.

25. Ugyanígy képzelem el az áldozatok jogi helyzetének javítását is, ami a 2000/26 irányelv (14) preambulumbekezdésében szerepel. Ha ezt az alapeljárásra vetítjük, az áldozatok számára nehezen érthető volna, hogy – figyelembe véve a biztosítóintézet és a kárrendezési megbízott között fennálló szoros kapcsolatot – miért utasítják el keresetüket azon némileg formalista okra hivatkozva, hogy azt maga a biztosítóintézet helyett az említett képviselővel szemben indították meg.

26. Az írásbeli eljárásban részt vevő érdekeltek többsége nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a Bíróság a 2013. október 10-i Spedition Welter ítéletben[32] elfogadta, hogy a kárrendezési megbízott megbízása korlátozott, és ez a korlátozás azt jelenti, hogy a képviselő ellen a károsult fél lakóhelye szerinti tagállamban nem lehet keresetet benyújtani. Ez az elmélet véleményem szerint a szóban forgó ítélet nem megfelelő értelmezésére épül, ezért ezzel még foglalkoznom kell.

27. Ebben az ítéletben arról a kérdésről volt szó, hogy az „elegendő jogkör" fogalmának részét képezi-e a kárrendezési megbízott arra vonatkozó jogosultsága, hogy érvényesen átvehesse a kártérítési eljárásnak a joghatósággal rendelkező bíróság előtti megindításához szükséges, kézbesített bírósági iratokat.

28. Ezzel összefüggésben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az áldozatok „számára lehetővé kell tenni, hogy kárigényeiket a lakóhelyük szerinti tagállamban jelentsék be, a károkozó fél biztosítóintézete által kijelölt *kárrendezési megbízottnál*"[33] . A Bíróság annak kijelentésével folytatta, hogy 2009/103 irányelvnek a 2000/26 irányelv (15) preambulumbekezdésével egyenértékű (37) preambulumbekezdése kötelezi a tagállamokat arra, hogy elegendő jogkörrel ruházzák fel a szóban forgó megbízottakat ahhoz, hogy képviseljék a biztosítóintézetet nem csak a károsult felekkel, hanem a nemzeti hatóságokkal szemben is, „beleértve – ahol szükséges – a bíróságot, amennyiben ez összeegyeztethető a nemzetközi magánjog […] szabályaival"[34]. A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy „a

26 — Lásd analógia útján: 2013. október 10-i Spedition Welter ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650, 19. pont).

27 — Lásd: 2013. október 10-i Spedition Welter ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650, 24. pont).

28 — Lásd: 2013. október 10-i Spedition Welter ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650, 24. pont).

29 — Uo.

30 — Damon főtanácsnok Parlament kontra Tanács ügyre vonatkozó indítványa (302/87, nem tették közzé, EU:C:1988:263, 8. pont).

31 — 2013. október 10-i Spedition Welter ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650, 24. pont).

32 — 2013. október 10-i ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650).

33 — 2013. október 10-i Spedition Welter ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650, 19. pont). Kiemelés tőlem.

34 — 2013. október 10-i Spedition Welter ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650, 20. pont).

nemzetközi magánjogi szabályok tiszteletben tartásának veszélyeztetése nélkül […] a biztosítóintézeteknek [a 2000/26 irányelvben] foglaltak szerinti képviselete olyan képviseletet foglal […] magában, amely lehetővé teszi a károsultak számára, hogy érvényesen eljárást indítsanak az általuk elszenvedett kár megtérítése iránt”[35]. Ezek fontos információk az ügyünkben a passzív legitimáció kérdésében.

29. Ugyanakkor a Bíróság, miután ily módon nyilvánvalóan elismerte a kárrendezési megbízott jogkörét, miáltal a főtanácsnok indítványában foglaltakat vette át, a továbbiakban megállapította, hogy a 2000/26 irányelv előkészítő anyagaiból az következik, hogy „a biztosító által a károsult lakóhelye szerinti államban ellátott képviselet célja – a jogalkotó szándéka szerint – a bírósági iratok átvételére vonatkozó megbízás lehetővé tétele volt, *jóllehet korlátozott* jelleggel, hogy a kézbesítési megbízás semmiképp ne érintse a nemzetközi magánjognak a bíróságok joghatóságának megállapítására vonatkozó szabályait”[36]. Ez utóbbi állítás tehát kizárólag a megbízott azon külön megbízására vonatkozik, hogy a biztosítóintézet részére az ez utóbbival szembeni kereset benyújtását követően az értesítéseket átvegye.

30. A jelen ügy egy érzékelhetően eltérő helyzetet takar. Itt ugyanis nem a biztosítóintézettel szemben a megbízotton keresztül benyújtott keresetről van szó, amelyről ez utóbbi értesítést kapott, hanem az áldozatokat megillető azon lehetőségről, hogy a kárrendezési megbízottat keresetükben alperesként jelöljék meg. Az eltérés jelentős. Az előbbi esetben jogosan merülnek fel a biztosítóintézet alperesi jogállásával kapcsolatos bonyolult kérdések,[37] ami ténylegesen indokolja, hogy, amint azt a Bíróság is tette, a kárrendezési megbízott esetén csak korlátozott képviseleti jogosultság kerüljön elismerésre. A második esetben, legalábbis a kezdetekkor, egyszerűbb jogviszony állt fenn a két szereplő, vagyis az áldozat, (a felperes) és a kárrendezési megbízott között, akivel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy rendelkezik-e jogosultsággal arra, hogy a biztosítóintézet védelmét ellássa a bíróság előtt.

31. Ennek megfelelően az elemzés e szakaszában úgy tűnik, hogy ellentétben azzal, amit a kérdést előterjesztő bíróság a második kérdésében sugall, a kárrendezési megbízott passzív legitimációjának kérdése teljesen független, és elkülönült az e megbízottat a biztosítóintézethez kapcsoló megbízás konkrét tartalmától. Ahhoz, hogy az áldozatok hasonló bánásmódban részesüljenek, és megkönnyítsék az eljárásaikat, ideértve azokat az eseteket, amikor összefognak egy bíróság előtt, a kárrendezési megbízott alperesi minősége semmiképpen sem függhet a biztosítóintézethez fűződő szerződéses kapcsolatától. Ugyanez a helyzet a 2000/26 irányelvben az áldozatok érdekében megállapított kártérítési utak és eljárások előreláthatóságával kapcsolatban is. Más szóval ez az irányelv egyfajta jogi képviseletről szól, amelyről elképzelhetetlen, hogy pusztán a felek akaratából meghiúsuljon.

32. Ha a Bíróságnak igenlő választ kell adnia a kérdést előterjesztő bíróság első kérdésére, ez vajon, amint arra a Bizottság rámutat, veszélybe sodorhatja-e „a nemzetközi joghatóságra vonatkozó, és a közlekedési balesetekből eredő károk megtérítése iránt indított, határokon átnyúló jellegű keresetekre alkalmazandó törvény rendelkezéseit jellemző kényes egyensúlyt”[38]?

33. Álláspontom szerint nem ez a helyzet. Jogos a jogalkotó aggodalma a nemzetközi magánjog rendelkezéseit és a bírósági joghatóság meghatározását illetően abban az esetben, ha a keresetet a biztosítóintézettel szemben nyújtják be. Azonban jelenleg ettől eltérő kérdéssel foglalkozunk, mivel sem a joghatósággal rendelkező bíróság, sem a jogvitában alkalmazandó jog meghatározásáról nincs szó. Egyszerűen azt kell megállapítani, hogy a jogviták rendezésével megbízott képviselő

35 — 2013. október 10 i Spedition Welter ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650, 21. pont).

36 — 2013. október 10-i Spedition Welter ítélet (C-306/12, EU:C:2013:650, 22. pont). Kiemelés tőlem.

37 — Cruz Villalón főtanácsnok a Spedition Welter ügyre vonatkozó indítványában (C-306/12, EU:C:2013:359) rávilágított arra, hogy az „a képviseleti jogosultság […] nem terjed ki a bíróság előtti védelemre, sem [a] bíróság előtti általános képviseletre. A képviselet bírósági iratok kézbesítésére korlátozódik anélkül, hogy ez bármiben is érintené a [biztosítóintézet] alperesi jogállását, még kevésbé védekezésének módját” (az említett indítvány 17. pontja). Ugyanakkor a Spedition Welter ügyben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául szolgáló kereset egyértelműen kizárólag a biztosítóintézet ellen irányult.

38 — Cruz Villalón főtanácsnok Spedition Welter ügyre vonatkozó indítványa (C-306/12, EU:C:2013:359, 29. pont).

rendelkezhet-e alperesi minőséggel. Másfelől a Bíróság által a kérdést előterjesztő bíróság részére adandó válasz semmilyen módon nem utal a portugál bíróságok joghatóságának megállapítására, amint ezt az a tény is alátámasztja, hogy az alapeljárás felei között vitás a joghatóság kérdése, mivel bizonytalan, hogy melyik tagállamban van a felperesek egyikének tényleges lakóhelye. Az alperesi minőség tehát valóban elkülönül a bíróság joghatóságának kérdésétől. Még ha épp az ellenkezőjét kellene is támogatni, a 2000/26 irányelv 4. cikkének (5) bekezdésében szereplő előírás, amely szerint a kárrendezési megbízottnak „elegendő jogkörrel" kell rendelkeznie ahhoz, hogy az áldozatok kárigényeit teljes mértékben rendezzék, burkolt különös joghatósági rendelkezésnek tűnhet azon szabályokhoz képest, amelyek a nemzetközi bírói joghatóságot szabályozzák.[39] Emiatt, és figyelembe véve a jogalkotó e tekintetben kifejezett álláspontját, észszerűnek tűnik emlékeztetni erre a korlátozásra.

34. Így a fentiekben kifejtett indokok alapján véleményem szerint a 2000/26 irányelv 4. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azon elegendő jogkörök között, amelyekkel a kárrendezési megbízottnak rendelkeznie kell, szerepel a közúti balesetek áldozatai által a bíróság előtt ezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése alapján, az ebben a bekezdésben szereplő feltételekkel megindított eljárásban alperesként való perelhetőség, azzal, hogy a megbízott alperesi minőségét a biztosítóintézettel kötött szerződéses záradékok nem befolyásolhatják.

III – **Végkövetkeztetések**

35. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom a Bíróság számára, hogy a Tribunal da Relação do Porto (portói fellebbviteli bíróság, Portugália) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

A tagállamok gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó jogszabályainak közelítéséről, valamint a Tanács 73/239/EGK és 88/357/EGK irányelveinek módosításáról szóló, 2000. május 16-i 2000/26/EK irányelv (negyedik gépjármű-biztosítási irányelv) 4. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, mely szerint azon elegendő jogkörök között, amelyekkel a kárrendezési megbízottnak rendelkeznie kell, szerepel a közúti balesetek áldozatai által a bíróság előtt a 2000/26 irányelv 1. cikkének (1) bekezdése alapján, az ebben a bekezdésben szereplő feltételekkel megindított eljárásban alperesként való perelhetőség, azzal, hogy a megbízott alperesi minőségét a biztosítóintézettel kötött szerződéses záradékok nem befolyásolhatják.

39 — Másként megfogalmazva annak előírása, hogy elegendő jogkörrel kell felruházni a szóban forgó kárrendezési megbízottat ahhoz, hogy az áldozatok kárigényeit teljes mértékben rendezze, olyan erős követelmény, hogy értelmetlen volna úgy értelmezni, hogy nem nyújt lehetőséget az áldozatok számára az említett képviselővel szemben kereset benyújtására a bíróság előtt.